

Válságkezelés jogi szabályozás útján: a jogalkotás lehetséges reflexiói

ROMÁN RÓBERT

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Gazdaságtudományi Intézet
Közgazdaságtan Tanszék
Egészségház u. 4., Eger 3300
roman.robert@uni-eszterhazy.hu

A válságkezelésnek különböző módjai lehetnek, melyek közül az egyik a jogi úton történő, a folyamatokra előzetesen ható vagy utólagosan reflektáló megoldások biztosítása. A gazdasági jogi normák többrétűek, a kontinentális jogalkotás általában arra kényszerül, hogy a felmerült helyzetet utólagosan kezelje. Ez volt tapasztalható a korábbi pénzügyi válság és a koronavírus miatt fellépő eltérő helyzet miatt is. A válság most más típusú és természetű, így más módszerrel szükséges szabályozni is. Ebben a tekintetben az állam társadalomban betöltött szerepe nem közömbös, a szabályok megalkotásán keresztül áttekinthetőek a prioritások. A gazdaság jogi szabályozása többrétű, jelen esetben a gazdasági jognak a csődfelszámolás és végelszámolás kapcsán releváns szabályai kerülnek áttekintésre.

Kulcsszavak: veszélyhelyzet, jog, csőd, felszámolás

1. Bevezetés

A szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról és kezeléséről szóló 2022. évi XLII. törvény rendelkezései szerint az Országgyűlés jóváhagyta a veszélyhelyzet során kiadott kormányrendeletek hatálybalépéséről és veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 425/2022. (X. 28.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: KR2.), amellyel a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdése alapján, rendkívüli intézkedésként a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet, a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.)

Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet, illetve az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt kiadott 107 db jogszabályt a 2022. október 31-én hatályos szöveggel, a KR2.-ben foglalt eltérésekkel újból hatályba léptette, ezáltal az 1–107. pont szerinti kormányrendeletek hatályvesztéséhez köthető joghatások nem álltak be, és az 1–107. pont szerinti kormányrendeletek folytonosan alkalmazandók tovább. Ez a törvény a kihirdetése napján 21 órakor lépett hatályba, és a 2. § (1) bekezdése és a 6. § (1) bekezdése az Alaptörvény 51. cikk (4) bekezdése alapján a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadandó rendelkezésnek minősült. Ezen jogszabályok közül a társasági jogi és csődjogi szempontból releváns rendelkezések exponálására kerül sor.

2. Meghatározott gazdálkodó szervezetek működésének a magyar állam felügyelete alá vonásának lehetősége

A veszélyhelyzet során teendő intézkedések keretében gazdálkodó szervezetek működésének a magyar állam felügyelete alá vonásáról szóló 230/2022. (VI. 28.) Korm. rendelet szabályozza a kérdéskört. Eszerint a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 48. §-ára, valamint 51/A. § (3) és (4) bekezdésére, a 4. § tekintetében az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról szóló 2022. évi VI. törvény 2. § (1) bekezdése szerinti országgyűlési felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva rendelkezett.

Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.) 48. §-át eltérésekkel kell alkalmazni. Ezen eltérés szerint a Kormány a Kat. 48. §-a szerinti rendeletben az ellátás folyamatosságára és biztonságára vonatkozó közérdek érvényesítése érdekében a stratégiai és nemzetbiztonsági szempontból kiemelt energetikai iparágak, így különösen a villamosenergia-, földgáz-, kőolaj-, távhőipar és bányászat jelentős vagy meghatározó piaci erővel bíró szereplőit (a továbbiakban: gazdálkodó szervezet)

– közöttük is kiemelten az FGSZ Földgázszállító Zártkörűen Működő Részvénytársaságot és a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetséget – a magyar állam felügyelete alá vonhatja. A Kormány ezen szabályozása szerinti rendeletben rendelkezhet úgy, hogy a Kat. 48. § (3) bekezdésében meghatározottakon túl az állami felügyelet gyakorlására kijelölt személy megteszi mindazokat az intézkedéseket, amelyek a felügyelet alá vont gazdálkodó szervezet működőképességének fenntartása, az állami felügyelet hatékony ellátása érdekében szükségesek, továbbá kizárólagosan jogosult dönteni a felügyelet alá vont gazdálkodó szervezet legfőbb döntéshozó szervének hatáskörébe tartozó ügyekben.

3. A csőd és felszámolás eltérő szabályozása

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény szabályainak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 263/2022. (VII. 27.) Korm. rendelet ugyancsak eltérő szabályozást biztosít. A Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 51/A. § (3) és (4) bekezdésére, a 6 § tekintetében az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról szóló 2022. évi VI. törvény 2. § (1) bekezdése szerinti országgyűlési felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva elrendelte, hogy a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényt (a továbbiakban: Cstv.) az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt a rendeletben foglalt eltérésekkel és kiegészítésekkel kell alkalmazni.

Ezek szerint a felszámoló – a felszámolási eljárás ügyszámára hivatkozással – elektronikus úton megkeresi a közhiteles vagy közérdekvédelmi célból vezetett nyilvántartást vezető szervezeteket, valamint a bírósági végrehajtási ügyek központi nyilvántartását vezető szervet annak megállapítására, hogy a nyilvántartásban az adós javára, illetve érdekében jog vagy tény van-e bejegyezve, vagy erre irányuló eljárás van-e folyamatban, továbbá a nyilvántartás az adós vagyonával vagy kötelezettségeivel összefüggő egyéb adatot tartalmaz-e, ideértve a nyilvántartásból már törölt adatot is. A felszámoló – a felszámolási eljárás ügyszámára hivatkozással – elektronikus úton megkeresheti a pénzforgalmi szolgáltatókat, befektetési vállalkozókat és az árutőzsdei szolgáltatókat az adós vagyonára vonatkozó kiegészítő adatszolgáltatás teljesítése érdekében. Az adatszolgáltatást a megkeresett szervezetek 15 napon belül, térítésmentesen teljesítik. A felszámoló az adatszolgáltatást a jogszabályban

meghatározott feladatainak teljesítése érdekében és az adós jogviszonyainak lezárásához szükséges intézkedések megtételéhez igényelheti és a kapott adatokat e célokra használhatja fel, továbbá megteszi a szükséges intézkedéseket a szolgáltatott adatok biztonságos megőrzése érdekében.

Ezen túlmenően a felszámoló a közbenső mérleghez, a záró mérleghez – illetve az egyszerűsített felszámolási eljárás kezdeményezésekor, illetve az egyezségi javaslatához készített jelentéshez – csatolt költségkimutatásban – tételes elszámolás nélkül – beszámol a Cstv. 46. § (7a) bekezdése szerint befizetett költségátalány felhasználásáról, összesítve, egy összegben megadva a felhasznált költségátalány összegét is. Ha a felszámolási eljárás során a költségátalányként befizetett összeg nem került teljes mértékben felhasználásra, a felszámoló a zárómérlegben, illetve az egyszerűsített felszámolási eljárás kezdeményezésekor készített vagyonfelosztási javaslatban kezdeményezi a hitelezők részére történő visszafizetést a befizetés arányában.

Új rendelkezés, hogy a Cstv. 37. § (1)-(3) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a hitelezői követelések bejelentésére irányuló jogvesztő határidő 120 nap. A felszámolás kezdő időpontjától számított 45 napon belül a felszámoló felhívja az adós gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselőjét, hogy a gazdálkodó szervezet nyilvántartásainak, illetve könyvvezetésének hiányosságait – a felszámoló felhívásában megjelölt körben – pótolja, továbbá felhívja a hitelezői igényt bejelentett hitelezőket, hogy ha tudomásuk van az adós bárhol fellelhető vagyonáról, vagy segítséget tudnak nyújtani az eljárás rendes szabályok szerinti lebonyolításához, azt 15 napon belül neki jelentsék be, valamint a honlapján is köteles közzétenni egy felhívást, hogy amennyiben bárkinek hitel érdemlő tudomása van az adós ingatlan- vagy más vagyonáról (ideértve a követeléseket és a vagyoni értékű jogokat is), azt neki 15 napon belül jelentse be. A felszámoló mindezek mellett vagyonkutatást is köteles lefolytatni az adós vagyoni helyzetének teljes körű felmérése érdekében, amelynek időtartama legfeljebb a felszámolás kezdő időpontjától számított 120 nap. A felszámoló a vagyonkutatás eredményéről legkésőbb a vagyonkutatási határidő lejártakor beszámol a bíróságnak és a nyilvántartásba vett hitelezőknek, és – a lenti kivételekkel – ezzel egyidejűleg nyilatkozik arról, hogy az egyszerűsített felszámolási eljárás lefolytatásának feltételei fennállnak-e. Az egyszerűsített felszámolási eljárás feltételei akkor állnak fenn, ha az adós vagyona a vagyonkutatási intézkedéseket követően sem elegendő a várható felszámolási költségek fedezetére, vagy az adós nyilvántartásai, iratai, illetve az adós könyvvezetésének hiányosságai miatt a felszámolási eljárás az általános szabályok szerint technikailag lebonyolíthatatlan lenne. Egyszerűsített felszámolás esetén a felszámoló legkésőbb a hitelezői követelések bejelentésére meghatározott jogvesztő határidő lejártától számított 15 napon belül elkészíti a vagyonfelosztási javaslatot és záró adóbevallást, valamint megteszi a Cstv. 63/B. § (2) bekezdésében meghatározott intézkedéseket. A vagyonfelosztási javaslat ellen benyújtható kifogásra és annak elbírálására a Cstv. 63/B. § (2) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni.

Ha a felszámolási eljárásban – a folyamatban lévő büntetőeljárásra tekintettel – bűnügyi hitelezői igényt jelentettek be, a vagyonfelosztási javaslat benyújtására a Cstv. 79/F. § (1) bekezdésében foglaltakat is alkalmazni kell. Ha az ezek szerinti esetekben egyszerűsített felszámolási eljárás lefolytatására kerül sor, a Cstv. 63/B. § (3)-(7) bekezdését alkalmazni kell azzal, hogy a bíróság a vagyonfelosztási javaslat benyújtásától számított 45 napon belül hozza meg a Cstv. 63/B. § (4) bekezdése szerinti végzését az adós vagyonának, illetve be nem hajtott követeléseinek felosztásáról, az adós jogutód nélküli megszüntetéséről és a felszámolási eljárás befejezéséről. A felszámoló vagyonértékesítési bevételből származó díjára vonatkozóan a Cstv. 59. § (1) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a vagyonkutatás eredményeképpen igazoltan a felszámolási vagyonba visszakérült vagyon – értékesítési költségekkel csökkentett – értékesítési bevételének, illetve az adós követeléseinek érvényesítéséből származó – a követelés érvényesítésével felmerült költségekkel csökkentett – bevétel 2%-át a felszámoló elszámolhatja felszámolói díjként. Ha a felszámolási vagyonba visszakérült vagyontárgy értékesítésére nem került sor, a felszámoló a hitelezők között felosztásra kerülő értékesítetlen vagyontárgyak könyv szerinti értékének 2%-át számolhatja el felszámolói díjként.

Ugyancsak a veszélyhelyzetre tekintettel az egyes felszámolási tárgyú rendelkezések eltérő alkalmazásáról szól a Kormány 371/2022. (IX. 29.) számú rendelete. Ennek tartalma szerint – a korábbiakkal egyező felhatalmazás alapján – az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényt (a továbbiakban: Cstv.) és a veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvényt (a továbbiakban: 2021. évi XCIX. törvény) a rendeletben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Ezek szerint az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter a rendelet hatálybalépését megelőzően a vállalkozások reorganizációjáról, valamint a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, továbbá a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 345/2021. (VI. 18.) Korm. rendelet 25. § (3a) bekezdése, illetve a 2021. évi XCIX. törvény 74. § (4a) bekezdése szerint kifogással élt, illetve kérelmet nyújtott be a bírósághoz a Cstv. IV. Fejezetének mellőzése iránt, és a bíróság e kifogásnak, illetve kérelemnek (a továbbiakban együtt: kérelem) már helyt adott, ezt a döntést a kérelem visszavonásáig a kérelemben megjelölt gazdasági társaság ellen benyújtott valamennyi felszámolási eljárás elrendelése iránti kérelem elbírálása során a bíróság figyelembe veszi.

Az 521/2022. (XII. 13.) Korm. rendelet, mely a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő

alkalmazásáról szól, ugyancsak az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény 80. és 81. §-ára, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott felhatalmazáson alapul. Ezek szerint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényt (a továbbiakban: Ctv.), valamint a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényt (a továbbiakban: Cstv.) az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt a fenti jogszabályokat a rendeletben foglalt eltérésekkel és kiegészítésekkel kell alkalmazni. Ezen eltérés, hogy a Ctv. 84. § (1) bekezdését azzal a kiegészítéssel kell alkalmazni, hogy ha a cégbíróság hivatalból tudomást szerez arról, hogy a cég több mint négyszáz napja nem tett eleget a számviteli törvény szerinti éves beszámoló letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének, és az utolsó letétbe helyezett éves beszámolója szerinti értékesítésének nettó árbevétele eléri vagy meghaladja a tízmilliárd forintot, a cégbíróság 3 munkanapon belül kezdeményezi a cég ellen a felszámolási eljárás megindítását. Ilyen tárgykorban meghozott végzés ellen fellebbezésnek nincs helye. A Cstv. 6. § (1) bekezdésétől eltérően a Fővárosi Törvényszék kizárólagosan illetékes azokban a felszámolási eljárásokban, amelyek a cégbíróság így kezdeményezett. A Cstv. 22. § (1) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén a bíróság a felszámolást a kezdeményező kérelem beérkezését követő 3 munkanapon belül elrendeli, és ezzel egyidejűleg ideiglenes vagyonsfelügyelőt rendel ki a felszámolói névjegyzékből. Ezen végzést meg lehet fellebbezni, de nincs halasztó hatálya. A Cstv. 24/A. §-át a 4. § (1) bekezdése szerint kirendelt ideiglenes vagyonsfelügyelő esetén azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az ideiglenes vagyonsfelügyelőt megilletik mindazok a jogok, amelyek a felszámolót megilletik. A rendelet szerinti felszámolási eljárásokban a bíróság a felszámolók névjegyzékébe bejegyzett felszámolót rendel ki.

A veszélyhelyzetre tekintettel a 28/2023. (II. 1.) Korm. rendelet a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, a Bér garancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról, továbbá a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 521/2022. (XII. 13.) Korm. rendelet alapján elrendelt felszámolási eljárások részletszabályairól szóló rendeletet is módosította.

A Kormány az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény 80. és 81. §-ára, az Alaptörvény 15. cikk (1)

bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva elrendelte, hogy a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényt (a továbbiakban: Cstv.), a Bér garancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvényt (a továbbiakban: Btv.), valamint a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 521/2022. (XII. 13.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: R.) az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt eltérésekkel kell alkalmazni. A Btv. 7. § (1) bekezdését az R. 4. §-a alapján elrendelt felszámolási eljárással összefüggésben igényelt támogatás vonatkozásában azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a támogatási igény meghatározása során egy felszámolási eljárásból jogosultanként legfeljebb a tárgyévet megelőző második év – Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági havi bruttó átlagkeresetének harmincszorosa vehető figyelembe. A Btv. 7. § (3) bekezdése az R. 4. §-a alapján elrendelt felszámolási eljárással összefüggésben igényelt támogatás vonatkozásában nem alkalmazandó. A Btv. 11. § (3) bekezdését az R. 4. §-a alapján elrendelt felszámolási eljárással összefüggésben igényelt támogatás vonatkozásában azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a támogatási igény meghatározása során egy felszámolási eljárásból jogosultanként legfeljebb a tárgyévet megelőző második év – Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági havi bruttó átlagkeresetének tizenkétszerese vehető figyelembe. A Cstv. 58. § (1) bekezdését az R. 4. §-a alapján elrendelt felszámolási eljárásban azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a Cstv. 57. § (1) bekezdés *a*) pontjába, illetve a Cstv. 57. § (2) bekezdés *d*) pontjába sorolt bér garancia-támogatást az esedékességétől számított hat hónapon belül, de legkésőbb a zárómérleg vagy záró egyszerűsített mérleg jóváhagyása után 30 napon belül kell kielégíteni azzal, hogy ezek a követelések a közbenső mérleg alapján nem elégíthetők ki.

4. A pénzügyi intézmények végelszámolásának és felszámolásának sajátos szabályai

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény, valamint egyes kapcsolódó törvényi rendelkezések eltérő alkalmazásáról szóló 151/2022. (IV. 14.) Korm. rendelet eltérő rendelkezéseket tartalmaz. Az általános rendelkezések szerint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) hatálya alá tartozó pénzügyi intézmény – ideértve a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek

szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 5. §-a szerinti befektetési szolgáltatási tevékenységet végző vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatást nyújtó pénzügyi intézményt is – (a továbbiakban: pénzügyi intézmény) végelszámolására és felszámolására a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény, a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.), a Hpt., valamint a Bszt. rendelkezéseit a rendeletben foglalt kiegészítésekkel és eltérésekkel kell alkalmazni.

A végelszámolás terén a végelszámoló a végelszámolási vagyon részét nem képező vagyon – ideértve a pénzügyi intézmény által kezelt közjegyzői, végrehajtói, ügyvédi letéti, őrzési tevékenységhez kapcsolódó számlákon elhelyezett pénzüsszeget, valamint a pénzügyi intézménynél harmadik személy javára, a kizárólag harmadik személyt megillető fizetési kötelezettségek biztosítékául szolgáló óvadéki vagy fedezeti célú számlán jóváírt összeget is – kifizetése, kiadása iránt a végelszámolás elrendelését követő 30 napon belül intézkedik, ha az általa vezetett nyilvántartás és a követelések egyezősége alapján az ügyfelekkel történő elszámolást akadályozó körülmény nem merült fel. A pénzügyi intézmény által kezelt közjegyzői, végrehajtói, ügyvédi letéti, őrzési tevékenységhez kapcsolódó számlákon elhelyezett pénzüsszeget, valamint a pénzügyi intézménynél harmadik személy javára, a kizárólag harmadik személyt megillető fizetési kötelezettségek biztosítékául szolgáló óvadéki vagy fedezeti célú számlán jóváírt összeget akkor kell kiadni, kifizetni a fentiekben foglaltak szerint, ha a pénzüsszeg ezen rendeltetése a pénzügyi intézmény és az ügyfél között kötött szerződésből egyértelműen megállapítható. Ha a korrigált végelszámolási nyitó mérleg adatai szerint a végelszámolás lefolytatható, a fent részletezett kifizetéseket követően a végelszámoló a betételhelyezésből eredő követeléseket, valamint az Országos Betétbiztosítási Alapnak (a továbbiakban: OBA) az általa kifizetett kártalanítási összegek megtérítésére irányuló követeléseket fizeti ki, a következő időbeli sorrendben:

- a. az OBA által biztosított betétek az OBA kártalanítási kötelezettségének mértékéig, amennyiben a betétes nem kapott az OBA-tól ezen a jogcímen kártalanítást, valamint azok a betétesek, amelyekre jogszabályi állami garancia (helyállás) vonatkozik, mert a betét 1993. június 30-át megelőzően került elhelyezésre a banknál vagy jogelődjénél,
- b. a természetes személy, valamint a mikro-, kis- és középvállalkozás OBA által biztosított, az OBA kártalanítási kötelezettséget meghaladó betételhelyezésből eredő követelése,
- c. egyéb betételhelyezésből eredő követelések,
- d. az OBA-ra a Hpt. 219. §-a alapján, a betéteseknek kifizetett kártalanítás folytán átszállt követelések.

A többi hitelezői követelést a végelszámoló a kifizetések teljesítését követően elégítheti ki oly módon, hogy a kifizetési sorrendnél a Hpt. 57. § (1b) és (2)

bekezdésében foglaltakat, valamint a Cstv. 57. § (1) bekezdés *b)-h)* pontjában meghatározott időbeli sorrendet alkalmazza. Ha a pénzügyi intézmény és az ügyfél között a pénzügyi intézményt megillető követelések biztosítására alapított óvadék felszabadításának vagy az óvadék tárgyával történő elszámolásnak van helye, a végelszámoló ennek haladéktalanul eleget tesz. A végelszámoló a végelszámolás elrendelésétől számított 120 napon belül köteles kezdeményezni a Magyar Nemzeti Banknál a Hpt. 17. §-a és 17/A. §-a, valamint a Bszt. 140-141. §-a szerinti átruházás engedélyezését. Ha az átruházást akadályozó tényező merül fel, a végelszámoló kérelmére a határidőt a Magyar Nemzeti Bank meghosszabbíthatja.

A felszámolás aspektusában a felszámoló a felszámolási vagyon részét nem képező vagyon – ideértve a pénzügyi intézmény által kezelt közjegyzői, végrehajtói, ügyvédi letéti, őrzési tevékenységhez kapcsolódó számlákon elhelyezett pénzügyi összeget, valamint a pénzügyi intézménynél harmadik személy javára, a kizárólag harmadik személyt megillető fizetési kötelezettségek biztosítékául szolgáló óvadéki vagy fedezeti célú számlán jóváírt összeget is – kiadása, kifizetése iránt a felszámolás elrendelését követő 30 napon belül intézkedik. A pénzügyi intézmény által kezelt közjegyzői, végrehajtói, ügyvédi letéti, őrzési tevékenységhez kapcsolódó számlákon elhelyezett pénzügyi összeget, valamint a pénzügyi intézménynél harmadik személy javára, a kizárólag harmadik személyt megillető fizetési kötelezettségek biztosítékául szolgáló óvadéki vagy fedezeti célú számlán jóváírt összeget akkor kell kiadni, kifizetni a fentiekben foglaltak szerint, ha a pénzügyi intézmény által kezelt közjegyzői, végrehajtói, ügyvédi letéti, őrzési tevékenységhez kapcsolódó számlákon elhelyezett pénzügyi összeget ezen rendeltetése a pénzügyi intézmény és az ügyfél között kötött szerződésből egyértelműen megállapítható. Ha a pénzügyi intézmény és az ügyfél között a pénzügyi intézményt megillető követelések biztosítására alapított óvadéki megállapodás szerint az óvadék felszabadításának vagy az óvadék tárgyával történő elszámolásnak van helye, a felszámoló ennek haladéktalanul eleget tesz. Ha a pénzügyi intézmény felszámolását a bíróság a Hpt. 53. § (2) bekezdés *b)* pontjában meghatározott esetben rendelte el, a Hpt. 55. § (3) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a hitelezők a felszámolást elrendelő végzés közzétételétől számított 30 napon belül kötelesek a követeléseiket a felszámolónak bejelenteni. A Cstv. 38. § (5) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a felszámolás alatt álló pénzügyi intézménnyel – mint kötelezettel – szemben alapított óvadék jogosultjának a felszámolást elrendelő végzés közzétételétől számított 60 napon belül kell a közvetlen kielégítési jogát gyakorolnia, ennek elmulasztása esetén követelésének kielégítésére zálogjogosultként tarthat igényt. A Cstv. 50. §-át azzal a kiegészítéssel kell alkalmazni, hogy a felszámoló köteles közbenső mérleget készíteni abban az esetben is, ha a betételhelyezésből eredő követelések megtérítésére irányuló követelések kifizetéséhez elegendő pénzeszköz folyt be, és a hitelezők követeléseinek bejelentésére meghatározott határidő már eltelt. A felszámoló a felszámolás elrendelésétől számított 120 napon belül köteles kezdeményezni a Magyar Nemzeti Banknál a Hpt. 17. és 17/A. §-a,

valamint a Bszt. 140-141. §-a szerinti átruházás engedélyezését. Ha az átruházást akadályozó tényező merül fel, a felszámoló kérelmére a határidőt a Magyar Nemzeti Bank meghosszabbíthatja.

5. Konklúzió, javaslatok

A válságkezelés ezen a speciális területen eltér a többi szabályozótól, következképpen az Alaptörvény felhatalmazása alapján a Kormánynak van jogi lehetősége arra, hogy gyorsan reflektáljon adott esetben a hirtelen felmerülő problémákra. Ettől függetlenül azonban a csőd- és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény változtatásra éret, a válság és a veszélyhelyzet fennállásától függetlenül. A német fizetésképtelenségi kódex 1999. január 1-jén lépett hatályba, mely felváltotta az 1877. február 10-i csődszabályzatot és az 1935. február 26-i rendezési szabályzatot. A magyar csődtörvény ezen régi német csődkódex és az 1881. XVII. törvénycikk, az első magyar csődtörvény alapjaira épül, melyet sokszor módosítottak. A jelenlegi helyzetre is figyelemmel indokolt lenne egy olyan új egységes szabályozás, mely a modern jogtudomány alapjaira építve, a korábbi értékeit megtartva korszerű reorganizációs és likvidációs szabályozást biztosít.

Hivatkozások

Alaptörvény

2022. évi XLII. törvény a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról és kezeléséről
2013. évi CCXXXVII. törvény pénzügyi vállalkozásokról
2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól
2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról
2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról, valamint egyes kapcsolódó törvényi rendelkezések eltérő alkalmazásáról szóló 151/2022. (IV. 14.) Korm. rendelet
- 216/2022. (VI. 17.) Korm. rendelet az egyes kiemelt társadalmi csoportok, valamint pénzügyi nehézséggel küzdő vállalkozások helyzetének stabilizálását szolgáló átmeneti intézkedésekről szóló 2020. évi CVII. törvény eltérő alkalmazásáról
- 230/2022. (VI. 28.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet során teendő intézkedések keretében gazdálkodó szervezetek működésének a magyar állam felügyelete alá vonásáról

- 263/2022. (VII. 27.) Korm. rendelet a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény szabályainak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról
- 371/2022. (IX. 29.) Korm. rendelet a veszélyhelyzetre tekintettel egyes felszámolási tárgyú rendelkezések eltérő alkalmazásáról
- 415/2022. (X. 26.) Korm. rendelet a veszélyhelyzetre tekintettel a mikro-, kis- és középvállalkozásokat érintő negatív gazdasági hatások mérséklése érdekében szükséges intézkedésekről